

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fóra de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico, y Extranjer, 5

NOTAS CATALANAS

Un mercat á montanya.

CRONICA

SENADORS PER BARCELONA

Días enrera va celebrarse una reunió de catòlics de sotana y de catòlics de levita al objecte de treballar pel bon éxit del Congrés catòlich nacional que ha de reunir-se á Burgos el día 30 del pròxim mes de agost en la gran nau transversal de aquella catedral metropolitana. L' éxit del Congrés catòlich està tant ó mes assegurat que 'l de las Assambleas de Productors y de las Cámaras de Comers que van reunir-se á Zaragossa... ey, contant ab que Jesús no ha de baixar del cel per expulsar de nou als mercaders del temple.

De assumptos de gran *interés* (en lo sentit material de la paraula) ha de ocupar-se principalment lo Congrés catòlich. Aixís en la secció primera, destinada als *Asuntos piadosos*, s' hi troban los dos punts següents:

«2.º Conveniencia de excitar la caridad de los fieles para que consignen en sus testamentos ó dispongan para después de su muerte *la entrega de alguna limosna con destino al dinero de San Pedro.*» (Esquitxa y 't salvarás: moderna forma de la catòlica pietat.)

«5.º Modo de establecer una federación diocesana en cada Obispado y una nacional entre las diversas Cofradías, Hermandades y Obras catòlicas.» (Ja ho veuen: la federal... negra.)

En la secció titulada: *Asuntos de propaganda*, hi figuren també dos punts molt curiosos:

«2.º Inconvenientes que resultan de no permitir á los eclesiásticos la entrada en las Cortes.» (Ayay: ¿y al Senat no hi van molts bisbes? ¿O es que 'ls bisbes senadors deixan de ser eclesiàstics?)

«5.º Reglamento y medios de facilitar la fundación de una Asociación de Abogados y Procuradores que en cada partido judicial escite el celo del ministerio fiscal y exija en forma la responsabilidad de cualquier atentado contra las personas ó cosas religiosas, y gestionar el cobro de los créditos perdidos ó denegados sin justo titulo por el Estado ó por los particulares á las entidades eclesiásticas.» (¡Hermosa manera d' exercir la evangélica virtut de la paciencia contra las injurias, y sobre tot de suportar que las butxacas eclesiásticas se ressentin de certs descuits metàlics!)

En la secció de *Asuntos sociales*, s' hi llegeix lo següent:

«4.º Desastrosas consecuencias que para los intereses de la Religión y de la Sociedad podrían seguirse del servicio militar obligatorio.» (Pels interessos de la Religió sobre tot. Perqué ¿ahont aniríam á parar si 'ls seminaristas y novics no poguessen escapulirse del servey de las armas que s' exigeix al resto dels espanyols? Apart de que, quan sobrevé un alsament carlista, molts d' ells voluntariament ja empunyan el salpasser de repitició... y *vdyase lo uno por lo otro: ¿veritat?*)

L' última secció: *Asuntos jurídicos* no té desperdici. Tots els números treuen la grossa (l' orella grossa vull dir.) Judiquin vostés mateixos:

«1.º Reformas en el Código penal, que deben pedir insistentemente los catòlicos.» (No diuen si entre aqueixas reformas hi va comprés el restabliment del Tribunal del Sant Ofici.)

«2.º Necesidad de que las leyes de Enjuiciamiento exceptúen á los clérigos de comparecer ante los Tribunales ordinarios en los casos no permitidos por los cánones. (Y ara que vajan dihent alló *«de dar al Cesar, lo que es del Cesar.»*)

«3.º *Delito de apostasia que cometen los que se casan civilmente* (¡apreta!) Conveniencia de que el

—¿Qué farán en sent allá?
Dormir, y algún d' ells, roncá.

Flors de saló.

Código determinara, para evitar estralimitaciones de algunos jueces municipales, quienes ha de entenderse que no profesan la religión católica.» (Menos que ningú 'ls que fan de la religió católica materia d' explotació comercial.)

»4.º Ataques contra la propiedad de la Iglesia desde la revolución de Septiembre; modo de evitar nuevos despojos y de hacer que se cumplan las disposiciones concordadas vigentes.» (Y jo que 'm creya que especialment desde la restauració fins avuy la propietat de la Iglesia mes que per las disminucions s' ha de contar pels grans auments que ha tingut y que saltan á la vista de tothom!... Y si arribavan á cumplirse ab tot rigor las disposiciones concordadas vigents ¿contaria Espanya ab un número tan considerable de corporacions religiosas no autorisadas, totas las quals se dedican desesperadament y á competencia á aumentar la propietat de la Iglesia?)

»5.º Necesidad de que á los clérigos, especialmente á los Párrocos, se les exima del impuesto de consumos recaudado por el sistema de reparto municipal.» (Está clar: com que 'ls pobrets no menjan, que no paguin.)

Y no va más.

De aquests assumptos ha de ocuparse 'l Congrès catòlich Nacional de Burgos y no hi ha que dir que ab ells se lograrà sens falta la regeneració de la patria que tan inútilment fins ara s' ha vingut buscant per altres medis.

Ja que aixís com aixís Espanya ha de morir, just es que fassa tot lo que pugua sisquera pera portar molts capellans al enterro.

També 'l catalanisme busca ab verdader afany lo bon camí per alcansar una completa regeneració.

Parla *La Renaixensa* y diu que «alguns joves fermes y decidits catalanistas tingueren lo pensament de fundar una associació de carácter relligiós encaminada á demanar al cel per mediació de la Verge de Montserrat sa benedicció en la lluyta que nostra Patria estimada sosté per la reivindicació de sa personalitat nacional, considerant, ab certesa, que jamay los esforços dels homes son bastants sense la protecció divina.»

Tals son las paraulas textuales de *La Reinaxensa*. Y la cosa ha anat com una seda. Els joves fermes y decidits catalanistas anaren á trobar al reverent Doctor Torras y Bages, y després de molts conferencias tingudas ab aquest senyor y ab D. Ricart Permanyer, y alcansat lo consentiment de l' autoritat eclesiástica se celebrá per fi una reunió en lo Círcul de Sant Lluch... y quedá constituída la no-

va—no sabém si dirne confreria—que 's proposa realisar, per medi de l' oració, las reivindicacions catalanistas.

Aixís junt á la bandera «*Catalunya y avant*», podrá alsarse 'l penó de «*Catalunya y enrera*», y cadascú será lliure de anar á la professó que mes li convingui.

Figura en primer lloch entre 'ls catalanistas mosserratins lo notari D. Ricart Permanyer, que al obrir la sessió en lo Círcul de Sant Lluch «manifestá (1) que 'l medi mes segur pera conseguir que acabés de una vegada la *opresió* que Catalunya sofreix y la *esclavitut* en que viu de fa molts anys, es lo conseguir sa regeneració espiritual, y que á aixó anava la associació en projecte, y que no havent pres la paraula mes que per obrir la sessió la cedía al Rvnt. Torras.»

Y va parlar lo reverent, á qui aquest govern de Madrid que tant ens *oprimeix* y tant ens *esclavisa* acaba de nombrar bisbe de Vich.

Si la mitra vigatana es tan estreta y es tan gros el cap del sabi Doctor Torras, té rahó 'l Sr. Permanyer: aquest es un cas de *opresió* intolerable. Sobre 'l front del nou bisbe de Vich hi quedarà marcat un séch, que será com la *marca de la esclavitut*... Casi no li queda mes remey que ferse aixamplar la mitra.

Lo Doctor Torras y Bages en lo seu discurs se va descuidar de fixarse en aquest aspecte de la cosa, qu' es l' únich que pot explicar las intransigencias farrenyas del Sr. Permanyer. Ho fem nosaltres per ell, en la seguretat de que es impossible que á ningú se li acudi un argument mes sólit que 'l de la mitra estreta y 'l cap gros pera posar de relleu la *opresió* y la *esclavitut* involucradas en un nombrament de bisbe fet pels mortals enemichs de Catalunya, á favor de un catalanista tan caracterisat.

Y aixís com lo Doctor Torras va recordar la frase del difunt Arquebisbe de Tarragona: «Vosaltres prediqueu en castellá y la gent se condemna en catalá», nosaltres li dirém á n' ell, ab tot lo respecte que 's mereix y fins ab cert regust de compassió:—«Acepteu, insigne Doctor, com una mortificació un nombrament oficial que si bé 'us permet ser bisbe en catalá vos obliga á firmar la nómina en madrileny.»

Y després oferiula (no la nómina, la mortificació) á la soberana Verge de Montserrat.

P. DEL O

(1) Parla *La Renaixensa*.

Carn blanca.

ÍNTIMA

Ton passat... y qué 'm fá! ¿Qué 'm fá qu' un día en brassos d' un altre home, febrosenca al amor t' entreguesses, si t' estimo? ¿Qué 'm fá qu' hagin besat altres tos llabis si avuy els beso jo foll de ventura? ¿Qué 'm fá de ton passat si avuy ets meva, si avuy t' escullo entre las altres donas per ser mare dels fills que 'l cel me dongui?...

Ja sé que molts enrahonarán: que digan lo que vulgan de mi, que ab son despreci acullin mas paraulas, y que 's mofin del acte que jo faig tornante l' honra; que jo, á pesar de tot, mentres m' insulti lo mon enter, t' estimaré, ma esposa, y davant teu inclinaré la testa rendinte adoració com á una santa.

Rendinte adoració; porque ets la dona qu' ha comprés el meu cor plé de misteris, porque m' has consolat en la desgracia, porque ets d' ánima pura, porque ets bona, porque ha vingut l' amor á redimirte...

¡Llénsat donchs als meus brassos anhelants per estrányert', nostres llabis juntém en un petó, y així la terra recorrém orgullosos de nostra obra rebent ab just despreci las miradas de la virtud hipócrita que befa á qui té la conciencia per sol jutje!

ANGEL MONTANYA.

SA MAGESTAT EL JEFE D' ESTAGIO

Quan vostés compran un bitllet d' *ida y vuelta*, y 'l pagan religiosament ¿qué 's pensan que han adquirit? ¿El dret d' anar y tornar del lloch designat en el bitllet?... Donchs s' equivocan. Segons el jefe de l' estació de Barcelona del ferrocarril de Fransa, lo viatjer que compra una *ida y vuelta*, al tornar aquí, ó ha de pagar altra vegada l' import del passatge de vinguda, que ja ha pagat avants de marxar, ó ha d' anar al Govern civil entre una parella de polissons.

Es una escena divertidíssima, que 's repeteix cada dia y que á la qüenta deu donar molt gust al citat jefe, á jutjar pel zel y entusiasme ab que des-empunya 'l seu difícil paper.

Van vostés, per exemple, á Arenys de Mar. Prenen l' *ida y vuelta* consabuda y 's fican en el wagó, ab la santa tranquilidat del home que no deu un xavo á ningú. Al anar no passa res. Los empleats de la linea els foradan de tant en tant la *ida*, y parin de contar. Pero al tornar, varia repentinament la decoració y comensa 'l saynete.

Durant el trajecte, ja el tren en moviment, se 'ls presenta 'l revisor.

—¿El bitllet?

—Tingui—responen vostés, entregant la *vuella*.

El revisor se la mira per davant y per darrera, y ab molta frescura 'ls diu:

—Aquest bitllet es nulo.

—¡Hola! ¿Per qué?

—Li falta 'l sello de la estació d' Arenys.

—¡Y á mí qué 'm conta! ¡Per qué no me li posavan! ¿Que me l' haig de sellar jo, per ventura?

—L' obligació del viatjer es exigir aquest requisit.

—Fillet, no ho sabíam.

—Pues ho havían de saber.

—En fi...

—En fi, que han de tornar á pagar.

—¿Qui? Nosaltres? ¡Cá!

—¿Cá? Cridaré á la guardia civil que vé en el tren. (Textual.)

—¡Ben fet! Y de passada cridi al Capitá general y al comandant del *Pelayo*.

UN QUE NO HI CREU

¿Nosaltres regenerarnos?... ¡Ay, no 'm fassin riure!

Ulls que parlan.

—¿Es dir que no volen pagar?

—No senyor: ja hem pagat.

—Está bé: al arribar á Barcelona ho veurém.

—Bueno! — pensan vostés posantse á riure:— aquest home deu estar mal informat y no sab segurament que al mon no hi ha ningú tan manso que pagui dugas vegadas una mateixa cosa. De fixo que 'l jefe de la estació compendrà l' absurdo de semblant pretensió y 'ns donará la rahó á nosaltres.

¡Candorosa creencia! Arriban aquí y, en efecte, el jefe de Barcelona, ab una *finura* altament ferrocarrilera, els exigeix que paguin altre cop.... lo que ja han pagat.

—¡Pero aixó es un disbarat!— diuhen vostés:— ¿en qué hem defraudat á la Companyia?

—En res; pero ja saben que 'l bitllet de *vuelta*, sense 'l sello de l' estació, es nulo.

—No senyor que no ho sabém: el bitllet no ho diu pas.

—No importa: es nulo.

—Pero ¿per qué?

—Perque está resolt aixís.

—Pues si está resolt, haverho avisat.

—Ja s' ha fet: en tots los despatxos hi ha una advertencia que ho diu.—

L' afirmació del amable jefe ES FALSA, pues en lo despaig Central de la Rambla, qu' es ahont vostés han comprat els bitllets, no hi ha tal avís ni res que ho sembli; pero l' home está empenyat en cobrar dos cops, y talla en sèch la conversa.

—Decididament ¿tornan á pagar ó no?

—¡May! De cap de las maneras.

—Pues jo faré lo possible perque paguin.

—¿Sí? Tením verdadera curiositat per veure còm s' no arregla.

—¿Cóm? Desde ara quedan detinguts y vaig á posarlos á la disposició del Gobernador civil.

L' heroe ferrocarrilayre fa estendre un ofici kilométrich y diu á un dependent:

—¡Que vinguin dos polissons!

—¿Qué sucede?— preguntan els pobres agents apareixent á la porta.

—Lleve á estos señores detenidos al Gobierno civil.

Y entregant l' ofici als guardias, se gira d' esquena ab l' inmensa satisfacció d' haver realisat una proesa d' aquellas que passen á la Historia.

Vostés, conduhits pels polissons, van efectivament al Govern civil de la Provincia. El senyor Secretari els reb ab verdadera cortesía, els escolta, y després de lamentarse de la extranya conducta de la gent del carril, els diu.... que ja se 'n poden anar á casa.

Y queda terminat l' incident.

Es dir, terminat!.... Terminat, perque som á Espanya, la terra clássica de l' arbitrariedad y del *desahogo*, y ahont sembla que las grans empresas no tenen altre ideal que 'l de mortificar y posar entrebanchs al públich del qual viuen. En qualsevol altre país mitjanament civilisat, no faltarian de segur tribunals que obligarian á aquest Jefe d' estació ó aquesta Empresa á indemnisar á uns viatjers de tal modo atropellats y tractats com criminals pel mer fet de negarse á tornar á pagar una cosa que ja han pagat fa rato y de quin pago tenen comprobants.

Perque, aném á veure; si la Companyia no sab organisar seriament los seus serveys, ¿quína culpa hi té 'l públich? Que 'ls viatjers ja están avisats... Repetím qu' es fals: en lo despaig Central no hi hem vist tal avís.

Lo lógich seria que 'l bitllet portés estampadas las obligaciones que contreu el viatjer al adquirirlo, ó que al menos el revisor al marcar la *ida* indiqués lo que s' ha de fer pera utilizar la *vuelta*; pero sembla que als senyors empleats els va millor mantenir

RECTIFICACIÓ

—¡Aleluya, mare Dominga! No es la mitat del viatge lo que 'ns paga 'l govern. ¡Tot, tot ens el paga!

D' Espanya y de fora.

al públich en la seva ignorancia, tal vegada per poquer tenir després el gust de demanarlos mes quartos ó ferlos agafar per la policia.

¡Quí sab!... ¿Será que d' aquests ingressos *extraordinaris* ne llepan alguna cosa? Si es aixís, se comprén la seva conducta. Sempre hi haurá entre 'ls passatjers algun manso que s' avindrà á afluixar la mosca, intimidat pel bélich aparato que revisors y jefes d' estació s' apressuran á desplegar, y ¡qué caramba, arri poch ó molt! ¡Van tan malament avuy día els negocis!

Lo que no 's comprén es que l' autoritat toleri que la policia 's posi al costat de las Empresas per detenir y fastidiar á la gent honrada, y encare 's comprén menos que la Companyia de Fransa vulgui tirar-se terra als ulls, descendint á aquestas petitesas tan fácils de remediarse ab una mica de bona voluntat.

De tots modos, ja ho saben els lectors: mentres la Empresa no ho arregli millor, may que 's trobin en aquest cas, no siguin *primos*; no s' avinguin á pagar lo que ja han pagat.

Cert que fentho aixís tindrán el disgust d' haver de discutir ab el jefe de l' estació de Barcelona; pero en cambi, *al ser portats al Govern civil*, tindrán el gust de veures atesos.

Y quan los que s' hajan trobat en aquest trance siguin ja cinch ó sis cents, ab la forsa moral que

dona 'l número, podrán reunirse y elevar una respectuosa solicitud á la Empresa demanantli un ascens pel simpátich jefe de l' estació de Barcelona, per lo carinyós que 's mostra ab el públich.

¿No 'ls sembla, verbi-gràcia, que una plassa á la estació de Montmeló ó de Torredembarra li aniria com l' anell al dit?

UN QUE HO HA TASTAT.

LA VIRTUT DEL TEMPS

Quan era jove, tendra y hermosa,
de rostre afable, fi y sonrosat,
m' enamorava,
y ab sa mirada fixa y fogosa
m' enlluernava,
y 'm feya viure mitj alelat.

Un dia al dirli que la estimava
va desayrarme sens compassió.

¡Vana esperansa
mon cor per' ella n' alimentava!...
més ab templansa
vaig desvaneixe aquella il-lusió.

**

Lo temps va dar-me prou experiència
per olvidarne donas y amors...

La que cert dia
va despreciarme sense consciència
ja no tenia
son rostre jove plé de primors.

Trent' anys tenia. Ja no 'm donava
tó de despreci congoixador.

Se m' oferia
á la vegada que m' obsequiava.
¡Oh, com cambia
lo temps las fibras de nostre cor!

Quan eram joves jo molt sentia
y ella no feya de res cabal.

Es l' invers' ara;
mon cor sa calma jamay varia,
y ella s' assara
perque no troba un amor formal.

¡Oh, dona ingrata que ta hermosura
desfigurava ton cor mesqui;
no, no t' ofenguis
si t' desprecio sense cordura...

Vull que compreguis
lo que tú 'm feres sufrir á mi!

EMILIO SUNYÉ.

¡Y VAJIN SENYANTSE!

Comenso per declarar que 'l
perill de que vaig á parlarlos no

MATRIMONI CICLISTA

—Gira á la dreta, Sofia, que per l' esquerra vé l' amo de la casa.

¡Tot per las ròssas!

'm preocupa personalment gens ni mica. Al que may menja macarróns ¿qué pot importar-li el que 'ls macarróns siguin ó no perniciosos?

Lo mateix me passa ab el rengló de l'aygua beneyta. Acostumat á no ferne us ¿per qué m' haig d' amohinar al llegir en un periódich científich que aquesta aygua es moltas vegadas el vehícul de terribles enfermetats? ¡A mí ray que no es fácil que m' arrepleguin!...

Però jo no soch egoista. Filántrop de debó, res de lo que pot perjudicar als méus semblants m' es indiferent. ¿Conech un perill? M' apressuro á ferlo públich, encare que tingui la seguretad de que á mí no ha d' alcansarme.

Aixó es lo que 'm succeheix avuy ab l'aygua de las picas de las iglesias. Y consti que no m' invento res, y que al escriure aquestas líneas no 'm guía altre móvil que 'l de fer un bé als meus conciutadans.

El Siglo Médico, periódich acreditadíssim y católich per més garantía, es el qui ha donat la veu d' alarma. L'aygua beneyta, la famosa aygua beneyta, considerada fins ara com una especie de panacea mística, capás de obrar miracles del més complicats, mereix ser mirada ab prevenció y analizada escrupulosament ab el microscopi.

Copio del aludit *Siglo*, sense afegirhi una coma: «Los múltiples contactos que sufre esta agua con dedos no asépticos, (vol dir *dits no gayre nets*) hacian presumir la posibilidad de que resultara infecta...»

Infecta: segons el diccionari, contagiada, pestilent, corrompuda.

«La posibilidad la ha convertido el profesor Vincenzi en hecho científico, haciendo el análisis bacteriológico del agua bendita de una de las iglesias más frecuentadas de Sassari: ha encontrado en ella estafilococos y estuptococos, colibacilos, microbios tetragénos y bacilos de la difteria.»

Per lo que 's veu, ja no més li faltava trobarhi llops marins y cocodrils.... ¡Colibacilos, estapilococos, estuptococos!... ¡Preciosa aygua beneyta!

«Su estudio más especial ha sido el bacilo diftérico. Cultivado, obtuvo siembras puras de caracteres abso-

lutamente precisos; inoculado, ha conseguido efectos que no dejan duda de su virulencia...»

Las senyas, com poden anar veyent, son mortals. Lo que considerém aygua beneyta, no es més que un planter de difteria, d' una virulencia que «no deixa res que desitjar.»

Va dihent *El Siglo Médico*:

«El peligro es tanto mayor, cuanto que algunas personas acostumbran á llevar el agua á sus labios.»

Y ara vé 'l tró final:

«Por la época en que Vincenzi hizo sus estudios, hubo en Sassari cuatro casos de difteria, uno de ellos mortal.»

Després de llegir aixó, vajin senyantse y mullantse la pell ab aygua beneyta. ¡Quí sab si mentres vostés fan aquella piadosa operació, els microbis tetragénos, estuptococos y 'ls colibacilos están buscant la manera d' internarse en el seu cos, pera enviarlos al cementiri ab quatre esgarrapadas!...

—¡Si será un ayre!—dihen avuy las mares al observar que 'l seu fill se 'ls enmalalteix:—¡si será una ventrellada! ¡si será indigestió!...

¡Si será una gota d' aygua beneyta!—dich ara jo, al reflexionar sobre 'l descubrimient del doctor Vincenzi.

Perque no hi donguin voltas, els fets son més eloquents que totas las costums y totas las tradicions.

«Cuatro casos de difteria, uno de ellos mortal.»

Un periódich científich es qui ho assegura.

«Pensantse senyarse—solíam dir avants—fulano s' ha tret els ulls.»

JUERGA MUNICIPAL

—¡Mira, mira Cheroni, qué peces más grossos se pescan de vez en cuando!

Per parlar ab més propietat, d' aquí endavant haurém de dir:

—Pensantse senyarse, ha agafat la differia.

Se veu que 'l senyarse, per fas ó per nefas, sempre ha d' acabar malament.

A. MARCH.

A UNA LLAUNERA

Llaunera, la més divina que per aquest pla camina, desde 'l Llobregat al Coll, del Besós á Vallvidrera, de Las Corts á La Sagrera, y del Tibidabo al Moll;

Llaunera, la més modesta, la més senzilla y més llesta dintre de 'l art llauneril; apiadis d' un de sa colla, que potsé será 'l més olla pro es sens dupte 'l més humil.

Quan la veig penso: ¡Qué sola!

Y 'l meu cor aprop seu vola per contemplar sas virtuts; molts cops tot jo volaria y 'l que vull dirli, diria, perque no 'n sé fer de embuts. Pro llavors la sançh se 'm glassa, y si s' ho prengué á guassa fóra prepararame 'l sot... Fássim lo favor: no 'm planti, y permétim que li canti lo que 'l cor dirli no pot.

Permétim que li ponderi mon amor, no sé qué ferhi, pro la estimo com un boig... y m' empipa més encare que si vull dirli á la cara no més sé tornarme roig.

¡Ay! llaunera, la més fina que per aquest pla camina: com suposo que tindrà molts més bondats que Fauna, ni que li haja dat la llana crech jo que 'm dispensará.

Sí, llaunera, la més llesta, la més senzilla y modesta: dispensa'm, donchs, y si té bon cor com té bona cara, 's creurá felis desd' are son colega; en

PEP LLAUNÉ.

LLIBRES

ESTUDIS per ENRICH DE FUENTES.—Las qualitats superiors que 'l Sr. de Fuentes feya endavinar en lo primer volum ab que 's doná á conèixer, apareixen brillantment confirmadas en el que ara acaba d' entregar al públich. Lo tomo *Prosa* fou una iniciació; lo tomo *Estudis* es lo fruyt saborós de un talent en tot lo seu esclat de potencia. Hi ha en aquell desigualtat, y son de distint género 'ls diversos traballs que conté: els *Estudis*, en cambi son sels en número de quatre; y tots ells pertanyen de plé al género psicológich. L' autor ja no vacila: vol anar á un punt determinat, se trassa 'l camí y hi arriba victoriosament.

Pochs llibres hem llegit en catalá que ofereixin tal encís. Per buscar correlatius dels traballs de 'n Fuentes hauriam de acudir á Guy de Maupassant, á Paul Bourget y altres autors moderns de ben sentada reputació. Pero just es confessar que 'l novelista catalá no es imitador de cap de ells. Ni 'l indole ben catalana dels assumptos, ni la visió justa dels fenómenos anímichs y de la realitat externa, ni la forma expedita y fácil aparentment, ab que la séva ploma relleixa sobre 'l paper, ni per últim la vida especial que anima totas sas narracions el fan imitador de ningú. Es ell y sols ell, y en serho estriba un de sos principals mé-

rits. Haurá pogut enamorar-se de una corrent de la moderna literatura, pero si la segueix es ab forsas propias y suficientment características.

Als divuyt anys es 'l historia trista de un jove de la primera volada, pobre ilús que s' envenena ab las dolsuras de un amor fisiológich pera després sentirne 'ls amarchs regustos. *Amors* ens ofereix las vicissituts de un esperit enamoradis que may ha trobat la seva mitja taronja justa: que ha sufert molt estimant, y que al últim se resigna á viure del carinyo de la séva mare y de las manyaguerias de una pobra nena á qui va afillarse. *La Esdentegada* 'ns presenta ab poderós relleu trossos de vida barcelonina, desarrrollantse ara en lo Liceo, en una de aquellas funcions que veyém tots los dias en lo gran teatro, més interessants en la platea qu' en lo mateix escenari, ara en la morada de una aventurera que poch á poch va trobantse arreconada y que ja no li queda salvació ni en los ensomnis amorosos que concebeix en los moments de sa desgracia. Per últim *Nuvolada*, qu' es pel nostre gust l' estudi més ferm y més original del llibre, descriu la obsessió qu' en 'l esperit de una dona casada exerceix un jove que la segueix y que la hostiga y la posa, á despit d' ella, á punt de caure, després de ocasionarli tota mena d' angunias y sobresalts. Lo lector s' arriba á interessar vivament pel cas especial de aquella dona, tan notablement estudiada fins als més fondos replchs de la séva ánima.

Després de lo indicat, poch més ens cal dir de un llibre per tants conceptes notable. Lo seu autor se coloca entre nostres primers escriptors, en lo concepte de observador fi y de habilíssim pin' or de estats d' ánima, de figuras y de quadros, possehint una paleta molt rica de entonacions y un garbo especial en lo maneig de un llenguatge sempre animat y sempre colorit, expontani y fresch y sense rebuscaments de cap mena.

Qui tan preciosos estudis sab trassar, bé podria acometre sense por la gran novela.

RATA SABIA.

LICEO

La Walkyria y *La Bohème* van alternant, mentres se prepara 'l estreno de la partitura de Massenet *Werther*.

Lo tenor Bayo va encarrégarse del paper de Rodolfo en l' obra de 'n Puccini. Si digué sem que va igualarse al célebre Bonci, faltariam á la veritat. Consignant que va sorprendre al públich ab sa veu encare que de poch volúm, ben timbrada y extensa y que 'l va interesar vivament ab la manera de manejarla y ab lo bon gust de la seva dicció, estém en lo just y tot aixó no es poch, tractantse de un artista novell y de uns alets com els filarmónichs del Gran Teatro, que 's figuravan que sense en Bonci no hi havia *Bohème* possible.

ROMEA

Piadosament obrant no deuriam fer mérit del *Doble crim* perpetrat per dos autors y consentit per una empresa, que si vá llegir l' obra avants de permetre que 's pósés en escena, mereix realment el calificatiu de *cómplice*.

Que no hi tornin pas més, aquells dos á escriure ni l' empresa á acullir uns desahogos tan esgarrifosos.

De la comedia *Una casa de boigs* del Sr. Godó, 'n donarem compte la senmana próxima.

TIVOLI

Encare avuy te 'l seu brilló aquella obra bufa d' Offembach *Orfeo als inferns*, que ab el títol *Los dioses del Olimpo*, se posava trenta anys enrera, ó sino que ho diga l' éxit que ha merescut al *Tivoli* al ser posada en escena per la companyia de sarsuela, ab tot l' aparato y demés requincaillas qu' exigeix una fantasia de semblant naturalesa.

NOVEDATS

La fille du tambour major es també una opereta de

CONDUCCIÓ DE PRESOS (per M. MOLINÉ.)

Del poble á la ciutat.

Serrallo en miniatura.

Offembach y ja la coneixíam per haver sigut posada al Teatro del *Circo Barcelonés*, traduïda al castellà.

Més que per son argument interessa aquesta producció per la garbosa facilitat de la seva música, que aixís en las pessas de conjunt com en las *chansonnettes* es verdaderament xispejant, moguda, graciosa, travessa... en una paraula: té totas las de la lley, segons el Códich de l'opereta.

La Lambrecht hi está encantadora. Diu bé, gesticula admirablement y canta... ¡ah, lo qu' es cantar!... no 's pot dir que ho fassa com un canari, perque ho fá millor: ho fá com una verdadera *divette* que sab donar expressió y malicia elegant á sos refilets, ab lo bellugueig dels ulls y ab la rialleta als llabis... y aixó 'ls canaris ni 'ls russinyols no ho saben fer.

En Majurel, en Gontier y en Labaudiere molt bé. Al últim la companyia d'opereta francesa ha trobat l'encís de la homogeneïtat que no podia possehir en sas primeras representacions.

**

No s' havia desvanescut encare l' impressió del éxit de *La fille du tambour major*, quan n' ha esclatat un altre de més gros ab l'opereta de Terrier y Carrer, música de V. Roger, titulada *Josephine vendue par ses sœurs*.

Es una obra encare que francament bufa, graciosa de mena, ab algunas situacions de molt efecte y una abundancia de *calembours* y xistes, que n' hi ha per llogarhi cadiras. La llástima es que no tots els espectadors posseixin suficientment l'idioma per saborejar aquella salsa tan plena de ingredients picants. N' hi ha per llepar-se'n els bigotis.

Pero vaja, l'argument l'entén tothom, y ab ell n' hi ha prou per passar agradablement l'estona, sobre tot presentantse molt ben adornat de pessas de música, tan insinuants, fàcils y aixeridas, que ab una mica més el públich demana la repetició de totas ellas.

Sobresurten en l'acte primer una arieta de tiple, el duo del ensaig y una bonica y ben treballada pessa de conjunt extraordinariament moguda.

En l'acte según l'arieta de las riallas en temps de valz y un duo de baritono y tiple, graciosa parodia de conegudas pessas d'òpera seria.

Y en lo tercer un couplet á la tirolesa y un brindis-valz que desde la primera á l'última nota ns va semblar tret de *Giroflé Giroflá*.

Heroínas de la funció sigueren la Lambrecht y la Edeliney. Si la primera 's mantingué sempre á bona altura, mostrant la exquisitat de que fa gala en totas las obras que interpreta, la segona en lo paper de la entremaliada Benjamine se'n emportá al públich. ¡Vaya un treball més aixeril, més viu, més *pétillant!* ¡Y al cantar quina afinació, quina flexibilitat y agilitat de garganta!...

La Sra. Echaud caracteriza molt bé 'l tipo de portera y en Majurel, en Gontier y en Labaudiere, contribueixen cada hú, dintre del seu paper á un éxit que ha sigut fins ara 'l més franch y celebrat de la present temporada.

CATALUNYA

El trabuco ó Pepet, Nelet y Tonet es un sainete de 'n Sánchez Pastor posat en música pels Srs. Valverde (fill) y Torregrossa. Més que un quadro de costums valencianas resulta en molts trossos una caricatura que logra fer riure al públich ab sas situacions groixudetas y ab los xistes que animan el diálech. Ademés proporciona ocasió á la senyoreta Rodríguez de lluhir un bonich trajo de *Uauraora* y

després un altre de *Uauraor*, y permet al Sr. Rodríguez cantar ab molta intenció unas coplas molt graciosas. Lo mateix que aquesta pessa de música tingué de ser repetida la jota valenciana que ballan las coristas tenint per fondo una molt bonica decoració de palmeras deguda al Sr. Urgellés.

Apart dels dos artistes anteriors citats sedistingiren en l'execució 'ls Srs. León y Gordillo. Y l'obra tingué per part del públich una acullida sumament favorable, estant destinada á fer bon costat á las més celebradas que cada nit figuran en lo cartell de aquest teatro.

N. N. N.

DECEPCIÓ

A MOM AMICH A. CORTINA RIVERA

Feya ja prop de dos mesos que ab la Mercé festejava, y 't juro amich que 'm contava ja 'l més felís dels promesos.

Rossa 'l mateix qu' un fil d' or, lo seu mirar m' embogia y en sas paraulas hi havia sols tendresa, sols candor.

Creixian mas ilusions contemplant quan ella reya, je á n' aquells llabis no hi vey res més qu' un niu de petóns.

Perque 'ls amichs la vegessin ab ella anava al café, sols li portava perque la meva ditxa envejessin.

Per fi van donarme entrada á sa casa, y una nit que 'l seu pare ja era al llit y la gueta endormiscada restava allí en un recó, jo no sé com va iniciarse que prompte va apoderarse de mí un estrany formigó.

Al veure que per moments tots els meus colors cambiava ella rihent me preguntava: —¿Qué tens Martinet, qué tens?—

Y jo ab els ulls plens de foch, vermell com una rosella mirant sempre fixo á n' ella m' hi acostava poch-á-poch.

Fins que al últim com es lley per dar terme al meu martiri en mitj d' aquell boig deliri vaig dirli: —¿M vols dá 'l remey?—

Llavors ella treu la ma qu' entre las mevas tenia y 'm contesta: —Un altre dia, no pas per ara germá.—

M' also, donch la bona nit, y aquest va sé 'l meu despido. Apesar de sé un *corrido* vaig sortirne avergonyit.

Vuit jorns van passar d' aixó

Chic parisiench.

que foren per mi un torment.
Jo-anhelava solzament
obtindre d'ella 'l perdó.

Per més que jo feya 'l brau
per no volguer transigi,
per fi una nit vaig sorti
disposat á fer la pau.

M'encamino per trobarla
y al ser prop de sa escaleta
sento que la Merceneta
així ab una amiga parla:

—Ja soch gat escarmentat
y en Martí no 'm convenia;
filla, aquest també volia
lo que ja á quatre he donat.—

Al senti aixó desseguida
me 'n vaig aná, inútil dirho.
Si no que jo vaig sentirho
ho hauria cregut mentida.

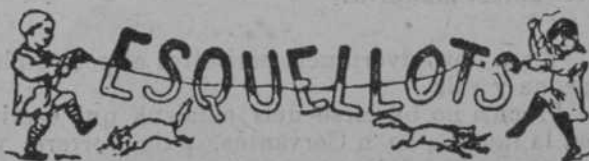
Vaig perdre allí la ilusió
més gran que al mon he tingut.
¡Qui gemega ja ha rebut!
¡Amich, quina decepció!

Aquella xifra dolenta
la tinch al cervell clavada,
per tot la veig dibuixada,
per tot arreu sé 'm presenta.

Fins per fi, agegut al catre

l' he somiada alguna estona.
Quan recordo aquella dona
per tot arreu veig un quatre.

MARTÍ REVOLTÓS.

De *La Veu de Catalunya* del diumenje:

«La proba pot encara completarse ab lo Sr. Roca y Roca, que com la rata pinyada ara peona per terra, ara vola per l' ayre: passa per aucell entre las ratas y per rata entre 'ls aucells.»

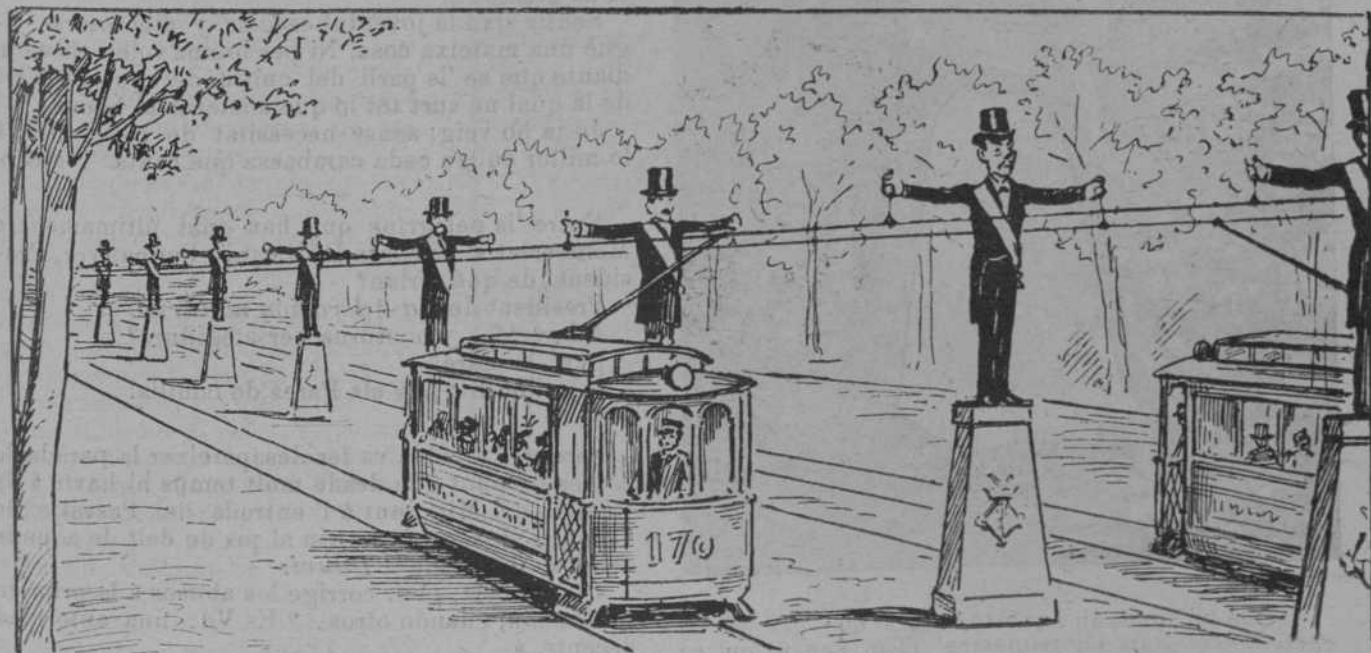
¡Alto! No es veritat que las ratas pinyadas peonin. Prou pena 'ls hi dona 'l tenir las potetas enganxadas á las membranas que 'ls hi fan el servey d' alas.

L' animalet que vola y al mateix temps peona ¿sab quin es? *La Perdiu*.

Precisament nosaltres ne coneixem una que tan aviat pega volada pels espays del separatisme fins

LO DE LA GRAN-VÍA

(UNA SOLUCIÓ PER EN MORRIS.)

¿Vol que sense protesta li tolerém els pals?
En lloch de las columnas, colóquihi concejals.

—Som monas ¿veritat?

á perdres de vista, com peona tota engallardida per las vinyas de 'n Polavieja, esperant sens dupte que 'ls rahims madurin.

Y ara una advertencia caritativa al periódich que peona y vola.

Procuri no burlarse dels catalans qu' escriuhen en la llengua de 'n Cervantes, puig correría perill

¡TE RAHÓ!

—¡Qué m' empipan aquests homes que per declarar-se necessitan un trimestre! ¡Tan senzill qu' es ajonollarse y dir:—¡Jo l' adoro!

de befar als que á casa séva, quan els hi convé, cultivan també 'l ceceo.

Com per exemple: 'l Sr. Prat de la Riba, autor de l' obra «*Ley jurídica de la Industria.—Estudio de filosofía jurídica seguido de bases para la formación de un Código industrial.*»

¡Y que no van criticarli poch aquesta inconseqüencia l' any passat al donarla á llum, els seus companys de glories y fatigas catalanistas!

Aixís donchs abstinguis *La Veu* de renovar feridas tan frescas, y diga alló tan sapigut:—Déu ens guard' de un ja está fet!

Qu' es lo que deuen mormolar las pobras perdiuhetas, aixís que 's veuhen cassadas.

A Madrit els gremis han celebrat una reunió al objecte de obtenir la supressió del recárrech de 40 per 100 que pesa sobre la contribució, y que continúa exigintse á títul de impost de guerra.

A la reunió dels gremis hi assistiren molts estudiants, els quals protestaren de que se 'ls exigeixi també aqueix recárrech de 40 per 100 sobre las matrículas.

Y vels'hi aquí que un agremiat va dir:

—Feu una cosa, noys; no 'us matriculeu y 'l govern que 's fastidíhi!... Després de tot ningú hi guanyará tant com l' agricultura que tan faltada está de brassos....

Sentir aixó la joventut escolar, y alborotarse si-gué una mateixa cosa. Ni per broma volen els estudiants que se 'ls parli del cultíu de aqueixa terra de la qual ne surt tot lo que sustenta al home....

Jo ja ho veig: sense necessitat de conresarla, á lo millor cullen cada carabassa que canta 'l credo.

Entre 'ls pelegríns que han anat últimament á Montserrat s' hi conta D. Ricardo Permanyer, President ¿de qué dirían?

President de *La Adoración nocturna*.

Adoració... y nocturna per afegidura?...

¡Ay, la mare!

O millor dit: ¡Ay els Pares de familia!

Perque l' arcalde va fer desapareixer la parada de cotxes de punt que desde molt temps hi havia á la Rambla del Mitj junt á l' entrada del Passatge de Colón, l' *Insensat* que viu al pis de dalt de aquella casa, va dir desde 'l *Diluvi*:

«Sr. Robert, ¿Vd. corrige los abusos á la primera indicación, cuando otros...? Es Vd. una autoridad decente.»

En pago de aquest piropo ¿no podria 'l Doctor

Caps de teatro.

Robert qu' es tan bon metje donar una mirada al *Insensat*?

UN ALCALDE RURAL

Se troba de nou á Barcelona, de regrés de una excursió á Alemania l' admirable violinista Joanet Manent.

Un dels últims punts ahont s' ha deixat sentir es Colonia, y l' efecte que ha produhit allí el tradueix un periódich tan serio y acreditat com *La Gaceta de Colonia* del día 16 del corrent abril:

«En colorit musical, en dulsura é infalibilitat, en forsa y limpiesa, recorda Manent á Sarasate, de qui técnicament no queda tampoch enrera.

»Aixís ho probá especialment en l' última audició, en una *cadenza* ab qu' embellí el concert de Beethoven, *cadenza* de sa composició, tocantla en lo tema principal de la primera part en dobles armónichs, després en octavas de armónichs y per últim en trinos de armónichs.

»Com á compositor es també Manent una eminencia. La seva *Elegia* en quant á invenció y adaptació al instrument de corda es tan particular, que desperta 'l desitj de sentirli alguna de sas obras mes importants.

»Manent no se serveix de cap célebre Stradivarius ó Guarnerius, sino de un violí que un séu paísá va ferli expressament á París.

»Com á obra d' empenyo executá 'l Concert de Mendelssohn, y tingué que tocar una adició.

»Se ns assegura que dintre de poch tindrem el gust de sentirlo en los concerts del Gurzenich. Segurament la nostra Societat musical procurarà que 'l séu violí encantat, que posém á molta altura per damunt de tots els demés, no s' olvidi á Colonia.»

Tals son els elogis que recull un artista catalá, que á l' edat de 17 anys y sens haver tingut altre mestre que son poderós instint está cridant poderosament l' aten-

—Trenta sis anys que *faig* eleccions, y sempre ¡sempre al costat del govern!

Estrellas errants.

ció en los principals centres musicals d' Europa.

¡Quina emoció á Madrid el passat diumenje!
Figúrinse que 's va rebre un telegrama de 'n Guerrita, dihent:

«Estich malalt y no puch pendre part en la corrida de aquesta tarde.»

Lo extrany es que no 's vaja manar fer rogatives á totas las iglesias, implorant del cel lo restabliment de la salut del gran torero.

Pero tampoch haurían servit de res.

Perque 'n Guerrita de malalt no n' estava: lo qu' estava era ressentit.

Ressentit á conseqüencia de unas taronjas que alguns del públich varen tirarli, durant la corrida, 'l diumenje anterior.

Y aqueixas taronjas no las ha pahidas... y es per aixó que als aficionats madrilenys els ha declarat la Guerra... ó la guerrita.

¡Vejin si 'n tenen de rahó aquells que diuhen que la pobra Espanya está perduda!

Fins *La Dinastia* 's permet tirar xanxas y entretochs al fill de 'n Durán y Bledas.

Diu d' ell que va anar á un colegi quan encare hi havia pocas papeletas á l' urna, va parlar al president de la mesa «y esto, dado la sinceridad electoral recomendada por el padre de dicho señor, debió divulgarse é infundir confianza á los electores, que seguramente acudirían á depositar su voto en aquella urna afortunada, resultando una votación verdaderamente nutrida, cuatro veces mayor que la obtenida en las demás secciones del distrito.»

Ja ho veuhen: fins els pantorrillistas s' han convertit en admiradors de aquest digne fill del Papá Sinceritat y Bledas sufregidas!

Encare no s' han convocat las próximas elecciones de regidores y ja hi ha gran moviment en totas las pandillas de la capital.

La que mes y la que menos ja porta feta la selecció dels amigatxos que han de figurar en la candidatura. Regularment totas donan la preferencia á personas prácticas y experimentadas y que ja han fet del ofici, lluhintse molt en lo seu desempeñy.

A personas que coneixen totas las tasqueras de la Casa Gran.

**

¿Qué farà 'l Doctor Robert davant de l' amenssa de aquesta invasió de microbis?

¿Se limitarà á rentarse las mans com en las pasadas elecciones de diputats á Corts?

Contra aqueixa peste res hi poden els maniluvís: massa que deu saberho.

Vaja, Sr. Doctor, que si ara no 's decideix á utilisar els desinfectants mes enérgichs, Barcelona está perduda, y está perdut vosté.

Lo que son las erradas de imprenta.

En un periódich científich se donava compte de una excursió realisada per una comissió de geòlechs en una comarca montanyosa, y deya lo següent:

«A poca distancia del sitio conocido por la Cova del Duch, descubrimos un gran depósito de fusiles».

Contin l' autoritat militar, quins ulls va obrir al enterarse de aquest descobriment d' armas de foc. Practicadas las averiguacions degudas, se vingué en coneixement de qu' era una errada de imprenta.

El caixista havia posat: «un gran depósito de fusiles», en lloch de: un gran depósito de fósiles.

¡QUINA VIDA!

¡Quí més felís que 'l Pagés
que 's passeja tot lo día!
¡Quí més felís que 'l Pagés!
Menjar, beure y no fer res.

Antoni López, editor. *Revista del Mití* 20

A. López Robert, impresor, A. Lito, 83. — Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Anaríol número 2

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

ACABA DE PUBLICARSE el **TOMO 65**
QUE LLEVA POR TÍTULO

EL CID CAMPEADOR

Interesante novela de **FRANCISCO PÍ Y ARSUAGA**

Un tomo en 8.º menor Ptas. **0'50.**

NOVEDADES

Perfiles y brochazos , por NARCISO OLLER, traducción del catalán por <i>M. Morera y Galicia</i> . Un tomo 8.º	Ptas. 2
Las presons imaginarias , per PERE COROMINAS. Un tomo 8.º	» 2
Estudis , per ENRICH DE FUENTES. Un tomo 8.º	» 3
Preocupaciones sociales , por E. GONZÁLEZ SERRANO. Un tomo 8.º	» 3

MANUAL

De **MEDICINA**, de **HIGIENE**, de **CIRUJÍA** y de **FARMACIA DOMÉSTICA**, por **DEHAUT**.

Obra al alcance de todo el mundo é indispensable á todas las familias enseñando, lo que debe evitarse para conservar la salud; lo que debe hacerse para curar las enfermedades crónicas; los medios de remediar los accidentes más comunes; la composición y propiedades de remedios usuales muy eficaces.

Un tomo 8.º encuadernado Ptas. 2.

EL MODERNO

DESTILADOR LICORISTA

AGUARDIENTES, JARABES, CERVEZAS, VINOS Y VINAGRES

Contiene 2,500 fórmulas

Licores, Ratafias, Jarabes, Aguardientes, Alcoholes, Cremas, Acidos, Eteres, Esencias, Tinturas aromáticas, Aromas de todas clases, Vinos naturales y artificiales, Vinagres, Gaseosas, Cervezas, Coloraciones, Bebidas higiénicas, Horchatas, Mistelas, etc., etc.

POR **PEDRO VALSECCHI**

Un tomo en 8.º mayor Ptas. 6.

LO LLIBRE

DE LAS

CENT VERITATS

PER **C. GUMÁ**

Un tomet en 8.º Ptas. 0'50.

LA BOGERÍA

NOVELA DE COSTUMS DEL NOSTRE TEMPS

PER

NARCIS OLLER

Un tomo en 8.º Ptas. 3.

Montserrat á la vista

El album que con este título estamos preparando es una preciosa colección de fotografías absolutamente inéditas y de una fidelidad jamás igualada.

La aparición de

MONTSERRAT A LA VISTA

será un acontecimiento artístico y tendrá lugar muy en breve.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios no remetent además l'ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebairas.

LA PRIMERA FLORIDA

Al bés del plácit Abril
lo camp desplega sas galas

y extén sas pintadas alas
la papallona gentil,